

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER

Bruxelles, den 26.6.2002
KOM(2002) 321 endelig

**MEDDELELSE TIL RÅDET OG EUROPA-PARLAMENTET FRA
KOMMISSIONEN**

**Slutrapport om grønbogen "På vej mod en europæisk strategi for
energiforsyningssikkerhed"**

MEDDELELSE TIL RÅDET OG EUROPA-PARLAMENTET FRA KOMMISSIONEN

Slutrapport om grønbogen "På vej mod en europæisk strategi for energiforsyningssikkerhed"

1. Grønbogen om energiforsyningssikkerhed, som Kommissionen vedtog for over et år siden, har skabt en debat om energipolitik, som der ikke er set magen til inden for de sidste 30 år¹. I de fleste medlemsstater har den deraf følgende udveksling af ideer givet anledning til nye overvejelser om, hvilke valg de enkelte medlemsstater skal træffe på energiområdet. Den har været brugt som et referencepunkt i debatten i visse tredjelande, så som i USA, i forbindelse med udarbejdelsen af Bush-planen, i Japan og Rusland. I marts 2002 noterede Det Europæiske Råd i Barcelona sig, *"at Kommissionen med henblik på næste møde i Det Europæiske Råd i Sevilla agter at aflægge rapport om forsyningssikkerheden på grundlag af resultaterne af den debat, som Kommissionens grønne bog om energiforsyningssikkerhed har givet anledning til"*.

2. Grønbogen, der ser 20-30 år frem i tiden, viser de strukturelle svagheder i EU's energiforsyning og peger på EU's geopolitiske, sociale og miljømæssige sårbarhed, især under hensyntagen til EU's forpligtelser under Kyotoprotokollen. Udvidelsen vil ikke ændre noget på problemet. Grønbogen understregede også - og det var inden begivenhederne den 11. september - nødvendigheden af at inddrage forsyningssikkerheden i spørgsmål med tilknytning til anlæggenes sikkerhed.

3. Den europæiske økonomi, der bliver mere og mere energislugende, er i væsentlig grad baseret på fossile brændstoffer. Disse skriver sig for 4/5 af EU's samlede energiforbrug (olie, kul og naturgas), hvoraf næsten 2/3 importeres. Naturgas fra Rusland udgør i sig selv næsten 20% af vores forbrug. Energiudbuddet i EU dækker dårligt nok halvdelen af behovet. Hvis der ikke gribes ind i perioden frem til 2030, vil de fossile brændstoffer veje tungere og tungere på energibalancen. Energiimporten vil også stige yderligere i løbet af de kommende 30 år, og komme til at udgøre 70% af det samlede behov. Olieimporten vil kunne nå op på 90%.

Importafhængigheden kan, også fordi importandelen er stigende, give anledning til bekymringer, hvad angår de dermed forbundne risici og forsyningsvanskeligheder. Det ville dog være en forenkling og en fejltagelse at gøre forsyningssikkerheden til et simpelt spørgsmål om at formindske importafhængigheden og fremme EU's egen produktion. Forsyningssikkerheden kalder på en hel række politiske initiativer, der bl.a. muliggør en spredning på forskellige energikilder og teknologier, samtidig med at der skal tages hensyn til de geopolitiske forhold, og hvad de fører med sig.

¹ Grønbogen og netstedet med debatten findes på Internettet på følgende adresse: http://europa.eu.int/comm/energy_transport/en/lpi_lv_en1.html Siden begyndelsen af 2002 har de forskellige rubrikker på dette særlige netsted haft besøg af gennemsnitlig 30 000 personer om måneden.

4. I grønbogen foreslås en klar strategi med udgangspunkt i styring af efterspørgslen. Det er dens fortjeneste, at den fremhæver, at EU har meget få muligheder for at påvirke udbuddet, især fordi dets egne energiressourcer er ret begrænsede, og i visse tilfælde lidt konkurrencedygtige, som f.eks. kul. Derfor skal efterspørgslen styres ind på andre baner, i modsætning til i USA, hvor man i den energiplan, der blev fremlagt i maj 2001, går ind for at tilfredsstille efterspørgslen ved at blive ved med at øge udbuddet.

5. Grønbogen stiller et dusin spørgsmål, der er tænkt som vejledende for den overordnede debat. Der er indkommet mange svar og reaktioner på disse spørgsmål, såvel fra medlemsstaterne - herunder fra de folkevalgte forsamlinger og regionerne - som fra virksomheder, forbrugersammenslutninger og folkelige organisationer (NGO'er). Rådet har fremsat foreløbige konklusioner, og Europa-Parlamentet såvel som Det Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget har afgivet udtalelser².

De mange reaktioner er et bevis på, at der var behov for de overvejelser, som grønbogen lagde op til, og en gennemgang af indlæggene viser, at retningslinjerne og størstedelen af forslagene i grønbogen bifaldes. Der er endog opstået en lidenskabsløs debat om kernekraftens plads og rolle, hvilket har været med til at give debatten i medlemsstaterne et mere sagligt grundlag.

6. Der er så godt som enighed om den strategiske ligning, der går ind for en styring af efterspørgslen, dvs. påvirke energiforbruget og styre det ind på andre baner. Konklusionerne fra Det Europæiske Råd i Barcelona i marts 2002, hvor der lægges særlig vægt på nødvendigheden af at øge energieffektiviteten frem til år 2010 og en hurtig vedtagelse af forslagene om energibeskatning, udgør således en klar politisk opbakning til dette valg. Uden at afvente afslutningen på debatten har Kommissionen fremsat flere forslag, som fået en velvillig modtagelse; det drejede sig ikke længere blot om forslag med sigte på tilskyndelse til anvendelse og udveksling af bedste praksis, men om forslag til retsakter, hvoraf flere allerede er blevet vedtaget af Rådet og Europa-Parlamentet.

Der er især tale om direktivet vedrørende produktion af elektricitet fra vedvarende energikilder, der blev vedtaget 2001, og som led i hvilket medlemsstaterne forpligter til at overholde nationale mål for det fremtidige forbrug af elektricitet produceret fra vedvarende energikilder, at indføre et system til certificering af oprindelsesgaranti for grøn elektricitet (VEK-E) og at træffe ledsageforanstaltninger for at øge andelen af VEK-E på det indre marked. Inden for rammerne af disse forskrifter skulle 22% af EU's elektricitetsforbrug inden år 2010 produceres på basis af vedvarende energikilder.

Desuden er der direktivforslaget om energibesparelser i bygningssektoren, der indeholder præcise regler med henblik på at begrænse energiforbruget i denne sektor, som skriver sig for 40% af den energi, der forbruges i EU. Under gunstige vilkår, hvor der opnås besparelser og øget effektivitet vil det være muligt at mindske dette forbrug med ca. 22%. Det foreslåede direktiv vil bidrage til nå dette mål, ved at der for nye og eksisterende bygninger indføres en fælles metode til opstilling og regelmæssig ajourføring af mindstenormer for energimæssig ydeevne, som i overensstemmelse med nærhedsprincippet skal vedtages af medlemsstaterne, såvel som certificeringssystemer. Disse bestemmelser suppleres med en bedre kontrol af varme- og køleanlæg.

² Bilaget indeholder en sammenfatning af de indkomne svar på spørgsmålene i Grønbogen.

Endelig kan også nævnes Kommissionens forslag om forskrifter og beskatning til fremme af biobrændsler, hvorefter biobrændsler i EU skulle udgøre en andel af samtlige brændstoffer, der sælges fra 2005, på mindst 2% stigende til 5,75% i 2010. På længere sigt vil udviklingen af erstatningsbrændsler, herunder biobrændsler, gøre det muligt i løbet af perioden frem 2020 at erstatte 20% af den diesel og benzin, der forbruges i vejtransporten, med sådanne brændsler.

Gennemførelsen af disse bestemmelser vil betyde, at der i de næste år kan spares op til 10% for de konventionelle energikilders vedkommende, hvilket gør det muligt at bremse den stigende tendens i energiefterspørgslen i EU, der skyldes et øget forbrug i husholdningerne og servicesektoren (anslås til 2-4% om året i medlemsstaterne og 3-6% om året i kandidatlandene).

Det er uden tvivl i transportsektoren - der skriver sig for 32% af energiforbruget og 28% af de samlede CO₂-emissioner - at der er det mest presserende behov for at nedbringe efterspørgslen. De foranstaltninger, som foreslås i hvidbogen om transportpolitikken med henblik på mobilitetsstyring og tilvejebringelse af en bedre balance og en virkelig komplementaritet mellem de forskellige transportformer, vil, som krævet af Det Europæiske Råd i Göteborg, udgøre et aktivt bidrag på vejen mod dette mål. Genoplivelsen af jernbanerne, investeringerne i de transeuropæiske transportnet og harmoniseringen vedrørende brændstoffer til erhvervsmæssig brug er en række virkemidler, der vil kunne bidrage hertil, såvel som det direktivforslag, der er på trapperne om betaling for brug af transportinfrastruktur - hvis betydning på ny blev fremhævet i konklusionerne fra Det Europæiske Råds møde i Barcelona - således at priserne på de forskellige transportmåder inden 2004 bedre afspejler omkostningerne for samfundet.

7. Der har også udviklet sig en bred debat om grønbogens forslag til en ny måde at forvalte olielagrene på. Formålet med grønbogens forslag om at oprette strategiske oliereservelagre var at sikre en større solidaritet mellem medlemsstaterne i krisetider. Der mindes om, at olieforbruget i det udvidede EU i 2004 vil kræve over 20% af verdensproduktionen. De usikre geopolitiske forhold og olieprisernes ustabilitet rejser spørgsmålet om en bedre organisation af lagrene og en samordning af brugen af dem. Kommissionen analyserer behovet for forslag på området under hensyntagen til de mange forskellige holdninger. Man har ligeledes drøftet, om der er behov for strategiske gaslagre. Kommissionen evaluerer situationen bl.a. under hensyntagen til, om der bør træffes supplerende foranstaltninger med henblik på at stabilisere og fuldføre det indre energimarked.

I denne sammenhæng er en bedre dialog mellem EU og producentlandene en af de absolut nødvendige forudsætninger for at sikre en bedre gennemsigtighed på markedet og fremme indgåelse af aftaler om tilstrækkelige forsyninger. Dialogen kan også bidrage til at skabe mere stabile forhold i disse lande. Under debatten om grønbogen er der i flere holdninger givet udtryk for støtte til denne tanke. Rådføringen bør finde sted løbende, uanset hvordan de internationale konjunkturer er, og uanset om priserne er stigende eller faldende, og den bør også omfatte anlæggenes sikkerhedsaspekter.

8. Debatten om grønbogen har vist, at der er behov for udvikle et forsyningsikkerhedskoncept i europæisk målestok, som alene kan sikre, at Europa bliver herre over sin egen skæbne på energiområdet. Den dialog, EU har indledt med Rusland, tager, som det er fremgået bl.a. af topmøderne i Paris, Bruxelles og for nylig i Moskva, sigte på at skabe en ny solidaritet på energiområdet. Der er således blevet lanceret tiltag vedrørende

nettenes sikkerhed, beskyttelse af investeringerne og identificering af store projekter af fælles interesse. Der er håb om, at denne dialog vil gøre det muligt at fastlægge, hvordan man fremover bedst kan anvende de langsigtede forsyningsaftaler og de aftaler om produktionsfordelingen, som repræsentanterne for industrien har givet udtryk for stor bekymring for i forbindelse med debatten om grønbogen.

9. Bestræbelserne på at fremme nye og vedvarende energikilder, hvis andel kun udgør 6% af energibalancen i EU, har hidtil ikke givet tilstrækkeligt effektive resultater, idet den aktuelle tendens viser, at de kun vil nå op på 9% af det samlede forbrug i Europa i 2030³. Grønbogens forslag om at finansiere udviklingen af sådanne energikilder ved hjælp af de konventionelle energikilder, har givet anledning til blandede reaktioner.

10. Kerneenergien er stadig et emne, som man ikke kan komme udenom i debatten. Grønbogen har givet anledning til en ligefrem og åben meningsudveksling om kerneenergien, som der hersker divergerende meninger om i EU. Grønbogen noterede sig, at "problemerne i forbindelse med den globale opvarmning har ændret holdningerne til forsyningsspørgsmålet" og at "det gælder navnlig for kernekraften", der som energikilde for elproduktionen gør det muligt sammen med de vedvarende energikilder og energieffektiviteten at undgå drivhusgasemissioner fra forbruget af fossile brændstoffer. Den betyder nemlig, at der med kerneenergi spares over 300 mio. tons CO₂ i drivhusgasemissioner (svarende til halvdelen af emissionerne fra hele EU's bilpark). Det er et tal, som man langt fra kan overse, og som ingen længere drager i tvivl, naturligvis under forudsætning af at kerneenergi indgår i en bred vifte af andre foranstaltninger, der kan bidrage til at nedbringe emissionerne. I det europæiske program for klimaændringer (ECCP) har Kommissionen annonceret en række foranstaltninger, der ville kunne nedbringe CO₂-emissionsmængderne med mellem 122-178 mio. tons, og den undersøger fortsat mulighederne for at mindske emissionerne.

Den udfasning eller de moratorier, som visse medlemsstater har vedtaget for deres kernekraftindustri berører ikke Fællesskabets evne til nå målene i Kyotoprotokollen, for så vidt som disse beslutninger ifølge de aktuelle planer først vil få virkning efter 2012. På mellemlangt eller langt sigt bør det med vores nuværende viden tages i betragtning, at hvis man fuldstændigt giver afkald på kerneenergi, vil det betyde, at 35% af elproduktionen så skal stamme fra konventionelle og vedvarende energikilder, hvortil kommer, at der skal gøres en væsentlig indsats for at øge energieffektiviteten, og så må man heller ikke glemme, at der forventes en forøgelse af energifeterspørgslen.

Under disse forhold bør medlemsstaterne, uden at det berører deres enekompetence til at træffe beslutninger på området, have så mange valgmuligheder som overhovedet muligt. Kerneenergi vedbliver på samme måde som i Japan, USA, Canada og andre dele af verden med at være en af valgmulighederne i de EU-medlemsstater, der måtte ønske det.

Som noget helt væsentligt kan det dog udledes af debatten om grønbogen, at for at kerneenergien kan have en fremtid, må der findes en entydig, sikker og gennemskuelig løsning på spørgsmålet om behandling og transport af radioaktivt affald⁴. EU har for sin del

³ Kilde: PRIMES modelling.

⁴ Et rundspørge, der blev foretaget for Europa-Kommissionen i oktober og november 2001 (Eurobarometer) viser, at størstedelen af de adspurgte (2/3) mente, at hvis der findes en tilstrækkelig sikker løsning til forvaltningen af nukleart affald, bør udnyttelse af kernekraft til elproduktion forblive en åben valgmulighed.

forpligtet sig til under det sjette forskningsrammeprogram (2002-2006) at støtte kernekraftforskningen og især med henblik på forbedring af affaldsforvaltningen⁵. I denne forbindelse mindes der om, at den nukleare sikkerhed for første gang er blevet behandlet som et emne for sig under de igangværende tiltrædelsesforhandlinger. Især over for de kandidatlande, som benytter visse meget gamle typer kernekraftanlæg, der ikke kan moderniseres til en rimelig pris, har EU insisteret på, at de pågældende lande forpligter sig til at afvikle dem hurtigere efter en fastsat tidsplan. Som Kommissionen har understreget over for Det Europæiske Råd i Ghent, mener den, at disse forpligtelser med rette burde indsættes i tiltrædelsestraktaten. Siden 1999 har Kommissionen mobiliseret betydelige fællesskabsmidler til afviklingsbestræbelserne i de tre berørte lande.

Nuklear sikkerhed i det udvidede EU er genstand for stadig tilbagevendende bekymringer blandt de fleste deltagere i debatten om grønbogen, og det kan derfor ikke undre nogen, at Det Europæiske Råd i Laeken i december 2001 stillede krav om et højt niveau for nuklear sikkerhed i hele EU, også efter udvidelsen, og anmodede om med jævne mellemrum at få forelagt rapporter herom.

Det næste skridt vil bestå i, at Kommissionen undersøger et forslag, som åbner vejen for en egentlig fællesskabsordning for nuklear sikkerhed i form af fastsættelse af fælles normer og fælles praksis samt mekanismer for kontrol på europæisk niveau og peer review. EU kunne også bidrage til hurtige fremskridt med henblik på at finde varige løsninger, for så vidt angår forvaltning af radioaktivt affald, ved at der på fællesskabsniveau fastsættes præcise frister for, hvornår medlemsstaterne skal have indført mere effektive ordninger for oplagring af affald.

11. De konkrete forslag, der er fremsat om harmonisering af beskatningen såvel som spørgsmålene om betalingssystemer inden for transportsektoren, støder på modstand. Den manglende harmonisering af afgifterne fører imidlertid til konkurrenceforvridninger mellem medlemsstaterne. Desuden er tarif- og afgiftsforanstaltninger påkrævet af hensyn til den bæredygtige udvikling, for at der kan tages hensyn til de negative eksternaliteter. Det Europæiske Råd i Barcelona har pustet nyt liv i disse aspekter og anmodet om, at direktivet om beskatning af energiprodukter vedtages inden udgangen af 2002. I denne forbindelse bør det europæiske system vedrørende handel med emissionsrettigheder, som Kommissionen har fremsat forslag om, hurtigt bringes i anvendelse.

Det indre marked for energi bidrager til at skabe en sund konkurrence, at garantere energiforsyningssikkerheden og at styrke konkurrencen i den europæiske økonomi, og det kræver en bedre udnyttelse af den eksisterende grænseoverskridende kapacitet. En situation med svigtende elektricitetsforsyning som den, der indtrådte i Californien, er umulig på det indre marked, hvor der findes regler for investering, konkurrence og adgang til ressourcer og transportnet, der yder beskyttelse mod denne type afbrydelser. I modsætning til, hvad der er en udbredt opfattelse, tager det indre energimarked ikke kun sigte på en systematisk nedbringelse af forbrugerpriserne, men på at få etableret en retfærdig pris under overholdelse af forsyningspligten. Efter anmodning fra Det Europæiske Råd i Stockholm er der foretaget en vurdering (benchmarking) af markedernes åbningsgrad. Rapporten herom bekræfter en af de vigtigste retningslinjer i grønbogen, nemlig at det er nødvendigt med en større åbning af markedet for el og gas sammenholdt med nye behov for regulering og evaluering.

⁵ Ud af det samlede budget på 17,5 mia. EUR til det næste rammeprogram er der således afsat i alt 1,23 mia. EUR til kernekraftforskning, herunder de 750 mio. EUR til nuklear fusion.

Samhandelen inden for Fællesskabet - som for els vedkommende indtil videre er begrænset til 8% af produktionen - lider under manglende sammenkoblingsinfrastruktur. Som understreget af Det Europæiske Råd i Barcelona vil bedre udnyttelse af de eksisterende net og etablering af de manglende forbindelser bidrage til opnåelse af en større forsyningssikkerhed på langt sigt. Med henblik herpå fremsatte Kommissionen som varslet i grønbogen et forslag om en europæisk plan for udvikling af gas- og elinfrastruktur og prioriteret samfinansiering under budgettet til de transeuropæiske net af et dusin projekter om samkøringslinjer, der erklæres af europæisk interesse. Generelt tog Det Europæiske Råd i Barcelona et afgørende skridt mod realiseringen af det indre marked for energi, idet det besluttede, at der fra 2004 skulle sikres frit valg af leverandør for alle erhvervsmæssige forbrugere af el og gas.

12. I forbindelse med debatten om grønbogen er der fra visse sider, bl.a. i Europa-Parlamentet, rejst spørgsmål om, hvordan det kan være, at EU har så begrænsede midler på det juridiske og institutionelle plan til at føre en energipolitik, der er egnet til at imødegå de potentielle svagheder, der gør sig gældende på forsyningssiden.

EU har ikke desto mindre gjort store fremskridt på energiområdet ved at benytte forskellige virkemidler. Således er det indre marked for energi blevet gennemført med støtte i kapitlet om harmonisering af lovgivningerne, fremme af vedvarende energikilder er sket på grundlag af artiklerne om miljøbeskyttelse, og endvidere gennemføres udviklingen af gas- og elnetene inden for rammerne af kapitlet om de transeuropæiske net.

Det kan udledes af debatten, at der er behov for at gennemtænke, hvordan et samlet koncept vedrørende forsyningssikkerheden skal se ud. En sådan politik kræver langsigtet, fremadskuende handling, ordninger til overvågning af markedet, politiske instrumenter og styrkelse af forbindelserne med tredjelande. Debatten om grønbogen har vist, at netop på det tidspunkt, hvor EU er ved at skabe det mest integrerede energimarked i verden, er det nødvendigt at øge samordningen af de foranstaltninger, der gør det muligt at garantere forsyningssikkerheden.

Bilag:

- (1) Samlet reaktion på grønbogen
- (2) Svar på de tretten spørgsmål

BILAG I - Grønbogsdebatten

Grønbogsdebatten (30. november 2000 – 15. februar 2002) blev ført i de mange indlæg, som blev fremsat, på direkte møder, ved informationsformidling, på konferencer, workshops og seminarer, ved særlige parlamentshøringer og ved samråd i erhvervslivet og organisationerne og mellem dem indbyrdes. Grønbogsdebatten har også givet sig udslag i skriftlige politiske redegørelser i flere medlemsstater og lande udenfor EU. Dette bilag giver en oversigt over nogle af disse aktiviteter.

Formidling og debat:

- ca. **1000 henvendelser om dagen** til grøn bogens netsted (januar 2002) med ca. 340 "nedtagninger"
- distribution af ca. **20 000 eksemplarer** af grøn bogen og 100 000 foldere
- over **300 konferencer**, workshops osv. om grøn bogen med deltagelse af kommissærer og embedsmænd, heraf 28 i ansøgerlande
- **nationale** oplysningsprogrammer om grøn bogen med nationale samråd, nationale parlamentshøringer og andre arrangementer i samtlige medlemsstater
- drøftelser i **Det Europæiske Fællesskabs institutioner**: Ministerrådet (de første konklusioner), Europa-Parlamentet, Det Økonomiske og Sociale Udvalg, Det Rådgivende Udvalg for Det Europæiske Kul- og Stålfællesskab, EURATOM's videnskabelige og tekniske udvalg, Det Rådgivende Udvalg for EURATOM's forsyningsagentur og Det Rådgivende Energiudvalg

Formelle skriftlige bidrag:

- **236⁶** indløb til Kommissionen i samrådsperioden
- en lang række forskellige bidragsydere, heriblandt:

EU og medlemsstaternes regeringer, EFTA, energipolitiske rådgivningsorganer, parlamenter, repræsentanter	33
Offentlige energiagenter, lokale myndigheder	17
Energiindustrien, dens erhvervsorganisationer og tilknyttede tekniske organer	76

⁶ Ca. 7000 personer har sendt indlæg (af samme slags) som led i grøn bogens kyperaktion

De energiforbrugende industrier, deres erhvervsorganisationer og tilknyttede tekniske organer	30
Private organisationer ⁷ og foreninger med energibesparelse eller fremmeaf bestemte energiformer som formål	19
Fagforeninger, faglige og videnskabelige organer, universiteter, studiegrupper	41
Enkeltpersoner	20
I alt	236

Debatten i medlemsstaterne og EU's institutioner:

Alle medlemsstaterne har leveret skriftlige bidrag. De hilste i almindelighed debatten velkommen, herunder også dens langsigtede perspektiv og integrerede form. De fleste medlemsstater arrangerede en eller anden form for offentligt samråd eller en workshop for interesserede parter, fik udarbejdet en rapport af et rådgivende organ eller førte parlamentsdebat til støtte for et nyt syn på de energipolitiske muligheder.

F.eks. foretog EU-udvalget i det britiske Overhus en flere ugers høringsrække omkring grønbogen. EU-udvalget i det danske Folketing kom med et bidrag, og der blev afholdt parlamentshøringer i Italien, Sverige, og Spanien, og grønbogen var genstand for drøftelser i parlamentet i de fleste medlemsstater, ofte med Kommissionens deltagelse. Næstformanden blev således indbudt til at deltage i flere af dem. Det nederlandske parlament godkendte regeringens bidrag. Der blev i vid udstrækning tilskyndet til offentlig debat og inddragelse af de interesserede parter. I Italien arrangerede ministeriet f.eks. en ni dages national diskussionsrække om grønbogens emner med udstrakt deltagelse fra de interesserede parters side. I Nederlandene afholdt ministeriet drøftelser mellem eksperter og interesserede parter, inden det udarbejdede sit bidrag. I Tyskland blev der ført drøftelser ikke blot på forbundsplan, men også i mange delstater. I mange medlemsstater fremsatte tekniske organer, der rådgiver regeringen i energispørgsmål, dybtborende bidrag sammen med regeringens bidrag, det skete således i Spanien og Irland. Disse eksempler viser grønbogsdebattens forstærkende virkning i medlemsstaterne. På denne baggrund var bidragene fra medlemsstaterne i almindelighed både grundige og detaljerede.

⁷ Se fodnote 1

Bidragene viser, på hvilke områder der er oplagt enighed om relevans for forsyningssikkerheden og om behovet for at finde den mest effektive fremgangsmåde. Det gælder f.eks. styrkelse af forbindelserne mellem EU og producentlandene, og energispredning, vedvarende energi, energibesparelser og energieffektivitet. På andre områder viser bidragene uenighed om spørgsmålets relevans, om behovet for en fælles fremgangsmåde og om dens omfang. Dog gik alle medlemsstater ind for at lægge vægt på forsyningssikkerheden og på grønboogsdebatten.

I sine første konklusioner i maj 2001 hilste Rådet grønbogen og debatten velkommen og understregede behovet for en langsigtet strategi for bedre energiforsyningssikkerhed på både nationalt plan og EU-plan. Rådet kunne tilslutte sig det synspunkt, at både efterspørgselsvæksten og forsyningsafhængigheden skulle tages op til behandling, og at den virkning, nuværende og planlagt politik og foranstaltninger, ikke mindst på det indre marked for energi, ville få på forsyningssikkerheden, skulle tages i betragtning. I december 2001 fortsatte Rådet sine undersøgelser med vægt på infrastrukturens fysiske sikkerhed (efter 11. september), på lagrene og på styrkelse af dialogen mellem EU og de producerende lande.

Energiforsyningssikkerheden var et af de områder, der indgik i opfølgingsundersøgelsen efter topmødet i Nice, som havde forlangt, at forsyningssikkerhedsordningerne for en række strategisk vigtige produkter i EU skulle undersøges. Barcelona topmødet fremhævede med sin vægt på både økonomiske og energipolitiske forhold energiforsyningssikkerheden som et vigtigt spørgsmål.

Europa-Parlamentet vedtog efter et omfattende arbejde med G. B. Chichester (PPE, UK) som ordfører en meget udførlig betænkning. Under drøftelserne i udvalgene og på plenarforsamlingen havde mængden af indlæg, emner og synspunkter været bemærkelsesværdig. Enighed om nogle spørgsmål blev fulgt af modstridende synspunkter i andre. Udvalget om industripolitik, eksterne økonomiske forbindelser, forskning og energi førte an, men spørgsmålet blev også taget op og behandlet af udvalget for miljø- og sundhedsanliggender og forbrugerpolitik og udvalget for økonomi og valutaspørgsmål. Der blev afholdt en offentlig høring og en høring med næstformanden.

I sin omfattende og meget udførlige betænkning⁸ sagde Parlamentet, at forsyningssikkerheden er et problem, som bør prioriteres højt af Kommissionen, Rådet og medlemsstaterne. Den hilste grønbogen velkommen som udgangspunkt for en debat. Parlamentet betragtede energieffektivitet og energibesparelser som første prioritet. Det opfordrede til at fremme en "intelligent" holdning til energiudnyttelse og gøre Europa til den mest energieffektive økonomi i verden. Medlemmerne argumenterede for energispredning, ikke mindst på grundlag af infrastruktur, vedvarende energi og indenlandske energikilder. De opfordrede til en traktat om vedvarende energi. De

⁸ EP:A5-0363/01

betragtede grønbogens udvalg af scenarier som alt for begrænset, især når det drejede sig om efterspørgsel, vedvarende energi og kraft-varmeproduktion, og opfordrede til udarbejdelse af mere omfattende scenarier. Miljøaspektet var stærkt fremtrædende i Parlamentets betænkning. F.eks. gik Parlamentet ind for et europæisk initiativ til udvikling af et emissionsfrit, kulfyret kraftværk. Meningerne om kernekraftens rolle og om, hvordan den skulle udnyttes, var delte. Der skulle udvikles stærkere forbindelser med producent- og transitlandene. Samarbejde med udviklingslandene skulle også lægge vægt på vedvarende energi. Parlamentet opfordrede Kommissionen til at spille en større rolle for samordningen af medlemsstaternes energipolitik i hele EU's interesse og for de internationale diplomatiske forbindelser med transitlandene og de internationale organisationer, herunder WTO. Skønt de fuldt ud anerkendte nærhedsprincippet og pegede på de områder, hvor de nationale og lokale myndigheder burde optræde, opfordrede de medlemsstaterne til at indføre et kapitel om energipolitik i EF-traktaten.

I sin udtalelse⁹ hilste Det Økonomiske og Sociale Udvalg grønbogen, især dens langtidsperspektiv, velkommen. Det understregede energiens betydning for økonomi, vækst og konkurrencedygtighed. Det anbefalede at knytte energipolitikken nærmere til EU's andre politiske områder, ikke mindst klima-, forsknings- og landbrugspolitikken. Det fremhævede behovet for energispredning og for en europæisk lovgivning for energiforsyning, der anerkender medlemsstaternes kompetence på energiområdet. Det anbefalede, at kernekraftens andel i energiforsyningen blev bevaret i hvert fald i sit nuværende omfang, så målsætningerne for drivhusgas kunne opfyldes.

Regionsudvalget¹⁰ så med tilfredshed, at der blev lagt vægt på at øge den vedvarende energis bidrag i byggesektoren. Det henstillede, at kernekraftens bidrag blev vurderet på et meget bredt, men ganske anderledes grundlag end andre energiformer. Det foretrak at lægge hovedvægten på efterspørgselsstyring og udtrykte bekymring for den virkning, energimarkedets liberalisering ville få på efterspørgselsstyringen. Udvalget foreslog, at der skulle opstilles energieffektivitetsmål og handlingsplaner for medlemsstaterne. Det anså skatte- og afgiftspolitik for at være et nødvendigt redskab, når det gjaldt efterspørgselsstyring, og opfordrede til at indsætte et energikapitel i traktaten.

Midlertidig rapport fra Kommissionen: udgivet 3. december 2001, reference: SEC(2001)1962

Bidragenes fulde tekst findes på grønbogens netside:
http://europa.eu.int/comm/energy_transport/en/lpi_lv_en1.html

⁹ Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse

¹⁰ Regionsudvalgets udtalelse

BILAG II – Sammenfatning af bidragene spørgsmål for spørgsmål

Spørgsmål 1: *Kan EU acceptere en stigende afhængighed af eksterne energikilder, uden at det går ud over forsynings sikkerheden og den europæiske konkurrenceevne? Hvis der vedtages en politik med henblik på at regulere importen, hvilke energikilder skal den så omfatte? Skal der i den forbindelse anlægges en økonomisk tilgang med udgangspunkt i energiomkostningerne eller en geopolitisk tilgang med udgangspunkt i risikoen for manglende forsyninger?*

At sikre *spredning* på forskellige energikilder, forsyningslande og forsyningsruter betragtes i vidt omfang som det vigtigste svar på den voksende importafhængighed.

Bidragene anser de *politiske beslutningstagere* for at spille en afgørende rolle, ikke mindst når det gælder om at skabe et gunstigt *investeringsklima*, både i og uden for EU. Europa bør arbejde på at forbedre investeringsklimaet i tredjelande med diplomatiske midler, ved hjælp af samarbejdsaftaler og ved at udvikle gode, stabile forbindelser. En af målsætningerne bør være at indskrænke kartellernes magt. Desuden bør spredningen opnås i kraft af *markedet*. Nogle bidragsydere hævder, at åbne, konkurrenceprægede markeder, frie energipriser og markedsbaserede virkemidler er det, der bedst sikrer den mest hensigtsmæssige energisammensætning og energispredning. De ser hen til fuldførelsen af det indre marked for energi, af GATS-forhandlingerne og energichartertraktaten.

Nogle peger på de fordele, *fast brændsel* og *kernekraft* giver EU's energiforsyning, idet disse indebærer pålidelighed og stabile priser, rigelige reserver og stor leverandørspredning. Olie- og *gasreserverne i Nordsøen* bør ifølge nogle ikke overses, når det drejer sig om forsynings sikkerheden. Den rigtige lovramme er afgørende og vil snarere fremme end hæmme de nødvendige investeringer. Nogle argumenterer for FU i utraditionelle reserver. Et mindretal blandt bidragsyderne hævder, at det for forsynings sikkerheden på længere sigt er vigtigt at bevare en *intern kulproduktion* som "basis". Andre peger imidlertid på de høje omkostninger og de miljøproblemer, den indebærer. Mange bidragsydere forslår overvågning af den europæiske *brændselssammensætning*, herunder *kombineret fyring* og *risikostyringsforanstaltninger*.

Bemærkningerne om en *rammepolitik for import* er ofte tvivlrådige og peger på risikoen for konkurrenceforvridning, større omkostninger og højere priser, kunstig forskelsbehandling af bestemte energikilder og restriktioner på forbruget, som alt sammen trækker i retning af at formindske, i stedet for at forhøje forsynings sikkerheden. Blandt dem, der støtter en aktiv politik på EU-plan, er der mange, som bemærker, at geopolitik, økonomi, miljø og bæredygtighed hænger sammen, og nogle taler for en mere radikal indstilling til forsynings sikkerhed på EU-plan.

Nogle betragter *importafhængighed* som en normal følge af den internationale arbejdsdeling og globalisering og mener, at risikoen ved afhængighed formindskes af samhandel og gensidige

investeringer og ved gode forbindelser mellem producenter og forbrugere. De hævder, at den øgede gensidige afhængighed kan være en fordel, og at bestræbelser i retning af at gøre selvforsyning med energi til et mål vil skade EU's konkurrenceevne og økonomiske velfærd. Et mindre optimistisk synspunkt anlægges af de bidragydere, som advarer mod den fare for forsyningsikkerheden, der ligger i at overlade magten til olie- og gaskarteller uden for EU's kontrol, og i jordens stærkt voksende befolkningstilvækst, som nødvendigvis må øge konkurrencen om de begrænsede ressourcer.

Nogle bidragydere taler for en gennemgribende *omlægning af energisektoren*, ikke mindst ved udvikling af vedvarende energikilder, der sammen med de praktiske fordele ved energieffektivitet giver mulighed for mindre importafhængighed og for at opfylde miljømålsætningerne. Denne strategi anbefales kun af et mindretal af bidragyderne, men mange bidragydere foreslår en række forskellige foranstaltninger, der lige så meget gælder *energiefterspørgselen* som *energiforsyningen*, som hensigtsmæssig reaktion på den voksende importafhængighed.

Spørgsmål 2 : *Kræver det stadig mere integrerede indre marked inden for EU, hvor de beslutninger, medlemsstaterne træffer, også får betydning for de øvrige medlemsstater, at der fastlægges en sammenhængende og koordineret politik på EU-plan? Hvilke elementer skal der i givet fald indgå i en sådan politik, og hvilken rolle skal konkurrencereglerne spille?*

Bidragene giver udtryk for stærk støtte til effektiv gennemførelse af Kommissionens nuværende *forslag til det indre marked for energi*. Mange mener, at det indre marked for energi med sin integration og sine konkurrencevilkår vil skabe en effektiv *forsyningsikkerhed* i kraft af det større marked med mange forskellige leverandører, større fleksibilitet på forsynings- og efterspørgselsiden, mere effektive prissignaler, konkurrencefremkaldte effektivitetsfordele og innovationer osv. Det er imidlertid et idealbillede. Nogle peger på, at især elektricitetsforsyningsikkerheden er et stadigt problem. Blandt bemærkningerne om, hvad der skal gøres, er forslag om yderligere udvikling af *samarbejdet* mellem lovgiverne og mellem TSO'erne, mere hensigtsmæssig *infrastruktur* i et udvidet Europa og opmærksomhed på *investeringsmønstrene*.

Mange bemærkninger drejer sig om *EU's energisystem* som helhed (spredning af energikilder, lokale energikilders værdi, supplerende udnyttelse af forskellige teknologier osv.). EØS- og EFTA-landene hævder, at deres rolle på det indre marked for energi ikke anerkendes fuldt ud i grønbogen. Tanken om *lige vilkår* nævnes hyppigt og forstås som regel som nye energileverandørers *adgang* til markedet og internalisering af *eksterne omkostninger*. Her understreges *EU's rolle*, det gælder ikke mindst konkurrence- og statsstøttereglerne, skatter og afgifter, direktivet om vedvarende energi og EU's bestemmelser for markedsbaserede miljøforanstaltninger, især handel med emissionskvoter, grønne certifikater eller certifikater for vedvarende energi osv.

Nogle bidragsydere, især Europa-Parlamentet, opfordrer til, at der indsættes et *energikapitel* i traktaten. Andre anser Fællesskabets nuværende kompetence for at være tilstrækkelig. Grønbogens tanke om, at det indre marked for energi sammen med udvidelsen og Kyoto-aftalen skaber en *ny baggrund* for energipolitiske beslutninger i Europa, finder almindelig tilslutning.

Nogle bidragsydere mener, at markedet, der jo drives af kortsigtede profithensyn, ikke har plads til investeringer i *fælles, langsigtede behov* (f.eks. reserver og ny kapacitet) og konkluderer derfor, at der trods alt bliver behov for en vis styring. Nogle medlemsstater betragter sig som ansvarlige for, at der sikres en minimal produktionskapacitet. Andre bidragsydere mener, at liberaliseringen og markedskræfterne kan modarbejde ikke blot *miljøbeskyttelsen*, men også den *sociale retfærdighed* og forsyningsikkerheden. Nogle bemærker, at de *sociale aspekter*, herunder virkningerne på beskæftigelsen, fortjener større opmærksomhed. Andre kommer ind på tanken om *kvalitetsmål* i forbindelse med *offentlig forsyningspligt*. Atter andre forbinder den med investeringer (reservekapacitet, spredning osv.) og spørgsmålet om, hvem der i sidste instans skal have forsyningspligten.

Nogle taler for yderligere udvikling af *fælles målsætninger* for energieffektivitet, vedvarende energi osv. Andre henviser til *nærhedsprincippet* og fremhæver behovet for fleksibilitet af hensyn til nationale forskelle som klima, traditioner osv. Medlemsstaterne skal have tilstrækkelig frihed til at kunne udvikle formålstjenlige virkemidler.

Den rolle, EU spiller for *forbindelserne udadtil*, og som bidragsyderne i vidt omfang betragter som en fordel på verdensmarkedet og for de geopolitiske forbindelser, afspejler også de udviklinger, der er sket på det indre marked for energi og med udvidelsen. Mange bidragsydere er betænkelige i forbindelse med spørgsmålet om *langtidsgaskontrakter* og hævder, at de er vigtige for at finansiere de investeringer, som skal sikre forsyningerne fra tredjelande.

Spørgsmål 3: *Er afgifterne og statsstøtten på energiområdet med til at forringe EU's konkurrenceevne? Når det ikke lykkedes at harmonisere de indirekte skatter, ville det så ikke være mere hensigtsmæssigt at fokusere på en samordning af energiafgifterne, navnlig af hensyn til de energi- og miljømæssige målsætninger?*

Afgiftsharmonisering vinder almindelig tilslutning, men af forskellige grunde. Nogle finder harmonisering af energiafgifterne gavnlig for *det indre marked*, men prisen bør ikke være højere afgifter. De store energiforbrugere hævder, at en ensidig forhøjelse af energiafgifterne i EU ville bringe de europæiske forbrugere, der skal konkurrere på verdensmarkedet, i en endnu mere ufordelagtig stilling. De konventionelle energiproducenter mener, at højere energiafgifter vil true udnyttelsen af interne olie- og gasreserver, fordi disse sektorer bliver mindre tiltrækkende for investeringer i EU. Andre betragter harmonisering som en mulighed for at *fremme anvendelsen af energiafgifter* og dermed opnå de højere energipriser, de anser for nødvendige for at fremme energieffektivitet og udnyttelse af nye energikilder. Efter deres opfattelse bør energipriserne ikke sænkes, det bør slet ikke være det indre energimarkeds hovedsigte.

Tanken om at *genbehandle spørgsmålet om energiafgifter* og tage hensyn både til energi og miljø tages op af mange bidragsydere. Mange mener, at energiafgifterne skal behandles som led i en *mere omfattende debat om skatter og afgifter* på EU-plan. Miljøsynspunktet er fremherskende hos de fleste bidragsydere. I den konventionelle energisektor taler mange bidragsydere i gas-, LPG- og kernekraftsektoren for *differentierede energiafgifter*, der afspejler de forskellige energikilders miljøpåvirkning. Kernekraftsektoren er blandt dem, der går ind for en *kulstofafgift eller en afgiftsfritagelse i hele Europa for brændsel uden kulstofemissioner*. Tilhængerne af vedvarende energi og energieffektivitet støtter ofte en energiafgiftsform, der bygger på *internalisering af de eksterne omkostninger*. Herved forstås normalt miljøomkostninger, men nogle bidragsydere inddrager samfundets omkostninger i almindelighed. Nogle bidragsydere accepterer *i princippet* internaliseringen af eksterne omkostninger, men mener ikke, at metoderne endnu er tilstrækkeligt udviklede til, at de er pålidelige i praksis.

Nogle betragter *statsstøtte* til konventionel energi som undergravende for nye og vedvarende energikilders potentielle konkurrenceevne. Mange opfordrer til indstilling af tilskud til fossilt brændsel. Andre taler imidlertid for støtte til kulproduktionen og henviser til forsyningssikkerheden og samfundsmæssige hensyn. Nogle hævder, at støtte til en "basis", der udgøres af indenlandsk energiproduktion, hovedsagelig fast brændsel og vedvarende energi, er vigtig for forsyningssikkerheden. Et bredt udsnit af bidragsydere fra alle sektorer går ind for statsstøtte til vedvarende energi i et vist tidsrum for at hjælpe den til at blive konkurrencedygtig. Nogle mener, at der, så længe de eksterne omkostninger ikke er internaliserede, fortsat vil være god grund til at yde denne støtte. (Jf. spørgsmål 7).

Som nævnt i forbindelse med spørgsmål 2 betragter en række bidragsydere afgifts- og statsstøttepolitik og taget i mere almindelighed internalisering af eksterne omkostninger som led i bestræbelserne på at skabe *lige vilkår* på det indre marked for energi, ikke mindst for at

opnå et forskelligartet, innovativt energimarked, der kan forenes med målsætningerne for miljøhensyn.

Mange bidragydere påpeger, at lige vilkår og opfyldelse af energi- og miljøpolitiske målsætninger kan opnås med ***andre midler end energiafgifter og statsstøtte***. Nogle tvivler på, at energiafgifter er *effektive*, når det gælder om at ændre forbrugsmønstret, og peger på den ringe priselasticitet, især inden for transport. Industrien foreslår *teknologisk* udvikling og frivillige forpligtelser som en effektiv fremgangsmåde. Nogle fremhæver, at de største investeringer i vedvarende energi foretages af den konventionelle energisektor. At der blandt mange bidragydere er bred tilslutning til *markedsbaserede fremgangsmåder* (f.eks. grønne certifikater, handel med emissionskvoter) fremgår tydeligt. Nogle går ind for *helhedsprægede løsninger*, hvor nye energikilder og energibesparelser fremmes ved hjælp af landbrugspolitik, landsplanlægning, offentlig transport osv. (jf. spørgsmål 10).

Spørgsmål 4: Hvis der skal indgås forsynings- og investeringsaftaler som led i en løbende dialog med producentlandene, hvad skal disse aftaler så indeholde? Hvordan kan der, i betragtning af den store betydning et partnerskab med Rusland bør tillægges, sikres den fornødne kvantitative og pris- og investeringsmæssige stabilitet?

De fleste bidragsydere støtter EU's ***producent-forbruger dialog*** og mener, at den bør udbygges med alle regioner og lande på samtlige planer - bilateralt, regionalt og internationalt. Dialogens omfang bør udvides, så den kommer til at omfatte økonomisk udvikling og investeringsspørgsmål. Nogle mener, at der er behov for mere hensigtsmæssige lovrammer, og at de bør indføres. Efter nogles opfattelse bør de omfatte bestemmelser for forsynings- og investeringsaftaler, som skal følge op med fælles samarbejdsprojekter. Den gensidige forståelse bør udvikles og fremme oliepriser, der er mere i overensstemmelse med den verdensøkonomiske udvikling.

Nogle bidragsydere mener, at EU's normale, ***bilaterale politiske forbindelser*** med de pågældende lande bør udnyttes aktivt, så energiproblemerne, ikke mindst forsyningssikkerheden, bringes på bane. En mere aktiv inddragelse af de afgørende spørgsmål ville ifølge nogle bidragsydere gavne EU's politik for forsyningssikkerhed til overkommelige og ikke alt for svingende priser.

I betragtning af, hvor vigtigt det er at opnå spredning, mener de fleste bidragsydere, at der bør føres politisk dialog med ***alle relevante partnere***. ***Rusland*** er den vigtigste partner. EU's fælles udenrigspolitik bør arbejde for enighed mellem landene ved Det Kaspiske Hav, ved Middelhavet og i Latinamerika.

Efter nogle bidragsyders opfattelse forudsætter politisk tillid, at der skabes de nødvendige betingelser for ***fremme af investeringer***. Den geopolitiske og den økonomiske side af forbindelserne er forbundet med hinanden. Fremme af investeringerne i producent- og transitlandene er særlig vigtig for EU's forsyningssikkerhed. Det drejer sig om større investeringer, der, hævder flere bidragsydere, giver mulighed for at udvikle ***gensidig afhængighed*** til gavn for begge parter. Nogle bidragsydere anser ikke voksende afhængighed af import for at være et problem i sig selv, da EU-virksomheder kan være inddraget i denne voksende energiproduktion og energihandel. Nogle bidragsydere hævder, at fremme af direkte udenlandske investeringer i de producerende regioner er hjørnestenen i bestræbelserne på at øge energiforsyningssikkerheden.

Forbedring af investeringsvilkårene i almindelighed, herunder de politiske, juridiske, beskatningsmæssige og finansielle vilkår, vil fremme energiinvesteringerne. Mange bidragsydere nævner ***WTO*** som det bedst egnede forum for forhandlinger om kommercielle energianliggender. Med særligt henblik på energi nævner mange bidragsydere det betydningsfulde i ***et Europæisk Energicharter***, herunder bestemmelser for investeringer, handel, transit, miljøhensyn og energieffektivitet. Der gives udtryk for nogen bekymring for, at det ikke skal blive ratificeret af Rusland. Mange bidragsydere fremsætter bemærkninger til

udtrykket "kvantitativ og pris- og investeringsmæssig stabilitet" i spørgsmålet og opfatter det sådan, at det drejer sig om at neddæmpe spekulationsbestemte udsving. Mange påpeger, at udvikling af energisektoren i Rusland er vigtig, og at hensigtsmæssige juridiske og beskatningsmæssige rammer i Rusland er nødvendige for at fremme vestlige investeringer og joint ventures. Nogle bidragsydere understreger, at langtidsaftaler, der omfatter produktionsdelingsaftaler, vil komme til at spille en afgørende rolle for, om det kan lade sig gøre at opnå de investeringer, der er nødvendige for en pålidelig, sikker energistrøm fra Rusland til Europa.

Nogle bidragsydere fremhæver, at *teknologioverførsel* i forbindelse med øgede direkte investeringer i de energiproducerende lande er vigtig. Nogle af dem henviser også til den fælles gennemførelse af foranstaltningerne for ren udvikling i Kyoto-protokollen. Det er vigtigt, at der i tilknytning til de udenlandske investeringer skabes de nødvendige forbindelser mellem andre samfundsparter som forskningsinstitutter, universiteter, FU-afdelinger osv. På denne måde bliver den gensidige, positive afhængighed mere stabil og varig og bidrager til forsyningsikkerheden.

Spørgsmål 5: *Skal de reservelagre, der allerede findes på olieområdet forøges, og skal der etableres lignende lagre for andre energiformer, f.eks. gas eller kul? Kunne lagrene eventuelt forvaltes på EU-plan, og hvad skulle formålet i så fald være, og hvordan skulle det foregå? Skal der gives adgang til dyrere ressourcer, hvis der er fare for, at der opstår fysisk knaphed på energiprodukter?*

De mange *forskelligartede fremgangsmåder* og former for politik i Europa afspejles i svarene på dette spørgsmål. De, der går ind for en *udvidelse af olie- og gasoplagringsordningerne*, peger på den nuværende ordnings mangler, idet den er begrænset til olie og praktiseres forskelligt i de forskellige medlemsstater. Det foreslås, at også *kemiske kildematerialer* skal indgå i oplagringsforpligtelsen. Nogle bidragsydere forudser, at *EU* vil komme til at spille en større *rolle* for forvaltning af olie- og gaslagrene. Grundlaget bliver nøjagtig *analyse* på EU-plan af risiko og økonomiske konsekvenser, ikke mindst på det indre marked. Passende bestemmelser om denne opgaves udførelse skal nødvendigvis vedtages. Som en videreudvikling heraf foreslås det, at Kommissionen udarbejder *rammebestemmelser for olie- og gasoplagringsaftaler* mellem medlemsstater og/eller virksomheder. Nogle går ind for oprettelse af gasreserver i form af *swing production aftaler*. Hvad *omkostningerne* angår, omfatter nogle forslag finansiering over EU's budget, omkostningsfordeling blandt alle deltagere og forpligtelse til, at virksomhederne opretholder brændsels- og energifremstillingskapacitetsreserver, eventuelt mod rimelig kompensation ved hjælp af offentlige midler.

En række bidragsydere hævder, at den lange tid uden alvorlige afbrydelser af olie- og gasforsyningerne skyldes olie- og gasindustriens massive investeringer og spredningsbestræbelser. De bemærker, at de eksisterende *olielagre* er tilstrækkelige til at dække et 10%'s underskud i to år foruden midlertidige mangler. Hvad *gas* angår, henviser nogle til, at Kommissionen tidligere har konkluderet, at mange medlemsstater, med de

nuværende midler og ved at rette mangler i infrastrukturen, kan modstå den værste tænkelige forsyningsafbrydelse i mere end 12 måneder. Når det gælder **kul**, som er forholdsvis let at oplagre og nyttigt som erstatningsbrændsel i tilfælde af forsyningsafbrydelser, og **kernebrændsel**, mener bidragerne, at leverandørspredningen på verdensmarkedet gør lageropbygning unødvendig. Der peges desuden på, at der allerede er oplagret kernebrændsel til tre års forbrug i Europa.

Kritikere, der argumenterer mod udvidelse af oplagringsordningerne for **olie og gas**, hævder, at de kan skade **markedet**, bl.a. ved at spekulanter kalkulerer med interventioner. De fleste bidragerne fra industrien er ikke overbevist om, at det er hensigtsmæssigt at benytte lagre som **spekulationsforebyggelse** eller til bekæmpelse af **prishop**, da det er ødelæggende for det frie marked og den bedst mulige ressourcefordeling. Prishop er et signal til investorerne. Kritikerne mener, at udvidelser på længere sigt kan undergrave **forholdet til eksportlandene**. Efter deres opfattelse ville det ikke være en **omkostningseffektiv** måde at opnå forsyningsikkerhed på. Nogle bidragerne påpeger, at der **allerede findes virkemidler**, hvormed der kan opnås en betydelig sikkerhedsforøgelse, det gælder således fleksibilitet, produktionsændringer og omlægning til andre brændselsformer. Da situationen er forskellig i de forskellige medlemsstater anfører nogle, at **samarbejde** kunne give fordele.

Nogle behandler spørgsmålet om oplagring i en bredere sammenhæng. Nogle taler for konkurrencebaseret adgang til **gasoplagringsanlæggene**. Andre hævder, at der er brug for flere oplagringsanlæg. Nogle peger på de **små indenlandske olie- og gasfelters** muligheder. Mange bidragerne finder det forkert at lægge vægten på lagre af fossile brændstoffer, den burde snarere ligge på forøgelse af den **vedvarende energis andel og gennemførelse af foranstaltninger** på markedets **efterspørgselsside**. Mange påpeger, at lagre ikke på længere sigt fjerner risikoen ved voksende importafhængighed.

Spørgsmål 6: *Hvordan kan der etableres et større og mere velfungerende energitransportnet i EU og i de tilstødende lande, som både sikrer, at det indre marked fungerer tilfredsstillende, og at der tilvejebringes de fornødne forsyninger?*

Svarene afspejler udviklingen på det *indre marked for energi*. Nogle henviser til, at gennemførelse af Kommissionens nuværende forslag og yderligere samarbejde på grundlag af Firenze- og Madrid-beslutningerne vil *fremme investeringerne* i hele Europa. Nogle mener, at en mere liberal indstilling til fusioner på det indre marked for energi også vil fremme investeringer og forsyningssikkerhed.

Ængstelse for, at markedet ikke kan opfylde behovene, kommer frem hos nogle bidragydere, der taler for *genindførelse af styring*. Nogle går ind for offentligt eje af/ansvar for *nettene*, især elektricitetsnettet, og inddragelse af EU og fremsætter forslag om f.eks. at gøre de europæiske transmissionssystemoperatører til et EU-agentur. Andre lægger vægt på den nødvendige *netoverkapacitet* som en værdifuld sikkerhed mod regional knaphed. Hertil knytter sig spørgsmålet om reservekapacitet og om, hvem der skal skaffe den og betale for den (jf. spørgsmål 2).

Mange bidragydere lægger vægt på yderligere udbygning af de *fysiske energiforbindelser*. Behovet for at fremme anlæggelse af sammenkoblingsforbindelser mellem medlemsstaterne på steder, hvor der nu er overbelastning, er almindeligt anerkendt. Nogle nævner behovet for bedre net i selve medlemsstaterne og regionerne såvel som mellem dem indbyrdes. Europa-Parlamentet fremhæver en række projekter af regional karakter. N-S og Ø-V gasforbindelserne bør forbedres. Infrastrukturproblemerne i forbindelse med *udvidelsen* giver anledning til forholdsvis få bemærkninger. Der er tilslutning til *TEN*; mens nogle medlemsstater mener, at kun gennemførlighedsundersøgelser i forbindelse med TEN-projekter bør finansieres, er andre bidragydere af den opfattelse, at man bør koncentrere sig om at udbygge den allerede indkorporerede produktion så meget som muligt med færre langdistancesammenkoblinger og færre transmissionstab.

Investeringsbetingelserne dukker op i mange bidrag. I EU må *taksterne* være tilstrækkelige til at give plads til nyinvesteringer. En vis bekymring kommer til udtryk, især fra energiindustriens side, når det gælder *godkendelse af nye kraftværker og transmissionsledninger*. Det er næsten umuligt at få nye luftledninger godkendt, hævdes det, fordi offentligheden er ængstelig for sundhedsfaren ved elektromagnetiske felter og bekymret over økologiske og udsigtsforstyrrende virkninger. Følgen er, at de private virksomheder viger tilbage for sådanne kontroversielle investeringer, og at forsyningssikkerheden bliver truet.

Med hensyn til investeringer i nabolandene peger mange på *energicharterets* og *transitprotokollens* betydning. Nogle mener, at de nødvendige investeringer i nabolandene og andre vigtige regioner bør fremmes ved hjælp af særlig EU-

finansiering og EBGU og EIB lån. For eksempel er Balkan en vigtig region, og genopbygning af det ødelagte transmissionsnet i det tidligere Jugoslavien vil give udvidet adgang til UCTE-nettet. Mulighederne for at øge elektricitetsimporten, og de dermed forbundne infrastrukturproblemer, får ikke megen opmærksomhed af bidragsyderne, og debatten drejer sig mere om at sikre behovet for, at importeret kernekraft fra Rusland og TSU-landene opfylder EU's sikkerheds- og miljøstandarder.

Gasselskaberne hævder, at *langtidsaftaler* er afgørende for gasforsyningsikkerheden. Nogle biragydere taler for udvikling af LNG-terminaler for at øge forsyningsspredningen. Andre opfordrer til FU i forbindelse med gasledninger og gasoplagring.

Spørgsmål 7: *Udviklingen af visse former for vedvarende energi kræver en betydelig indsats i form af forskning og teknologisk udvikling, investeringsstøtte og driftstilskud. Vil det ikke være rimeligt, at de sektorer, der tidligere har fået massiv støtte, og som i dag er meget rentable (gas, olie og kernekraft), bidrager til finansieringen af denne støtte?*

Dette spørgsmål afføder mange kommentarer i debatten. Mange bidragydere går langt videre, end spørgsmålet lægger op til, i deres syn på, *hvor langt samfundet bør gå* for at opfylde energimålsætninger, hvordan det bedst kan gøres, og med hvilke omkostninger for hvem.

For nogle er det vigtigste, at der bliver skabt *lige vilkår*, så alle energiteknologier, brændselsformer og energikilder kan konkurrere. De hævder, at dette kræver, at de eksterne omkostninger, ikke mindst omkostninger i forbindelse med miljøskader, der normalt afholdes af samfundet, skal *internaliseres* i de enkelte energiformers produktionsomkostninger. Da det ikke er sandsynligt, at dette opnås på kortere sigt, går mange ind for fortsat støtte til vedvarende energi. Andre accepterer behovet for støtte til vedvarende energi for at hjælpe den til at få fodfæste på energimarkedet, men betragter det kun som en *foreløbig* foranstaltning. Nogle få bidragydere er skeptiske over for den vedvarende energis bidragsmuligheder og mener, at de bør afspejles i den offentlige støtte. Mange betragter direktivet om elektricitet fra vedvarende energikilder som et skridt i den rigtige retning.

På samme måde mener nogle, at offentlig støtte ikke på forhånd bør være begrænset til vedvarende energi. Mange taler f.eks. for støtte til igangsætning af erhvervsmæssig udvikling af rene kulkraftværker. Det, de fleste bidragydere tænker på, er dog støtte til forskning og udvikling rettet mod *innovation* og *omlægning* for at udnytte mulighederne i *samtlig energi-teknologier*, det gælder også muligheder på efterspørgselssiden. Her peger nogle på, at den omfattende forskningsstøtte til kernekraft, ikke mindst til fusion, trækker forskningsmidlerne bort fra vedvarende energi og energieffektivitet.

Når det drejer sig om, hvordan dette skal finansieres, tilrettelægges og udføres, mener mange bidragydere, at *markedsbaserede virkemidler* som handel med emissionskvoter, grønne certifikater og de fleksible Kyoto-ordninger bør udnyttes så meget som muligt. Andre hævder, at energipolitiske mål er af almen interesse, og at midlerne til offentlig støtte derfor bør skaffes ved *almindelig beskatning*. Nogle mener, at afgifter eller lignende, der blev pålagt alle elektricitetsforbrugere, kunne være formålstjenlige.

Tanken om at *bidrage til finansieringen* behandles på forskellig måde. Blandt dem, der støtter den, peger nogle på eksisterende ordninger, f.eks. en, hvor kraftværker, der ikke opfylder bestemte målsætninger for vedvarende energi, skal betale til en fond for fremme af vedvarende energianlæg. Argumenterne imod denne tanke er bl.a., at disse sektorer allerede bidrager gennem de høje energiafgifter, at det ville virke mod hensigten, da de største investeringer i vedvarende energi foretages af disse sektorer, at de ikke har modtaget igangsætningsstøtte, sådan som det antydes, at kernekraftindustrien allerede har tilbagebetalt den offentlige støtte, den fik, i kraft af billigere

elektricitet til forbrugerne, og at en sådan form for støttetildeling er økonomisk ineffektiv. Fra den vedvarende energis side spores der et vist ubehag ved afhængighed af de konventionelle energisektorer.

Nogle bidragydere bemærker, at finansieringen af støtte til vedvarende energi først og fremmest angår de enkelte medlemsstater, selv om det sker inden for EU-rammer.

Mange bidragydere understreger behovet for en *stabil lovgivning*, det vil bl.a. sige juridisk sikkerhed, så de *store investeringer*, der kræves til energisystemer og deres teknologiske grundlag, kan planlægges og foretages over det nødvendige tidsforløb, der som regel er ret langt. Hvis disse betingelser ikke er til stede, hæmmes udviklingen af et *forskelligartet, innovativt* energiforsynings- og efterspørgselssystem, det indre energimarkeds muligheder underudnyttes, og energi- og miljømålsætningerne vil være vanskelige at opfylde.

Spørgsmål 8: *Hvad kan der på kernekraftområdet gøres inden for EU for at løse affaldsproblemerne, øge sikkerheden og fremskynde forskningen i fremtidens reaktorer, herunder fusionsreaktoren, i betragtning af at kerneenergien er blandt de emner, der indgår i debatten i forbindelse med bekæmpelse af klimændringer og skabelse af større uafhængighed på energiområdet?*

Mange bidragydere ser grønbogsdebatten som en kærkommen lejlighed til at anstille uhildede betragtninger over den tanke, at *alle energiteknologier* har en rolle at udfylde i den europæiske energisammensætning. De fleste af svargiverne er villige til at bedømme *kernekraft* på lige fod med andre energiteknologier og brændselsformer og se på dens rolle, når det gælder om at opfylde energi-, miljø- og andre målsætninger.

De skriftlige indlæg i denne debat er klart *polariserede*. De offentlige opinionsundersøgelser (f.eks. Eurobarometer) og rundspørger (OPTEM), som er blevet udført sideløbende med grønbogsdebatten, giver et mindre klart billede.

Nogle anfører, at kernekraften yder et vigtigt bidrag til *grundbelastningselektriciteten*, leverer et produkt af høj kvalitet og er til stede i rigelig mængde uden at være sårbar over for forsynings- og prissvingninger. I energisammensætningen kan den således fungere som et *værn* mod eksterne forstyrrelser (geopolitiske hændelser, prissvingninger, klimaforhold) der rammer andre energikilder.

Nogle mener, at *Kyoto*-protokollen og tilsvarende senere forpligtelser indebærer, at Europa må bevare og udvikle kernekraften. Uden kernekraft kan Europa ikke opfylde sine *Kyoto*-forpligtelser med

realistiske omkostninger, hævder de. Kerne- og vandkraft er de eneste storstilede, CO2-fri muligheder for elektricitetsfremstilling, som samtidig er *økonomisk bæredygtige* uden tilskud. For nogle er klimaproblemerne så vigtige, at *alle realistiske muligheder* må holdes åbne. Andre siger, at kernekraften bør indgå i alle Kyoto-protokollens fleksible ordninger.

Andre bidragydere kritiserer grønbogens behandling af kernekraftspørgsmålet. De afviser den påstand, at kernekraften er nødvendig for at opfylde *Kyoto*-forpligtelserne, og betragter den som forenklet og ukorrekt, baseret på en grov misfortolkning af tidligere undersøgelser og i strid med de accepterede beregninger. For nogle er der *ingen gyldige grunde*, hverken økonomiske eller andre, til at opføre nye kernekraftværker. For nogle er kernekraft uacceptabel, fordi *risikoen* er for stor, og der bør derfor straks træffes beslutning om at lukke samtlige kernekraftværker. Nogle kernekrafttilhængere taler for, at risikoen bør sættes i forhold til den globale opvarmning og til udnyttelsen af kernekraft i Europa.

Hvad *affaldet* angår, hævder nogle, at de tekniske og finansielle midler til slutdeponering er til stede, men at gennemførelsen af praktiske løsninger forudsætter politisk og offentlig tilslutning, og at Kommissionen bør støtte sådanne offentlige og politiske processer. Nogle mener, at den *bedst mulige anbringelse af deponeringsanlæggene* bør foretages på europæisk plan ud fra økonomiske og miljømæssige hensyn. *Forskning* i affaldsbehandling støttes af mange. Nogle peger på, at den mere praktiske del af forskningen i affaldsbehandling bør påhvile de medlemsstater, der frembringer affaldet.

Når det gælder *sikkerhed*, mener nogle bidragydere, at der er brug for harmoniserede regler eller *europæiske standarder*, andre er uenige. Mange går ind for, at EU skal spille en rolle inden for nuklear sikkerhed i forbindelse med udvidelsesprocessen. Mange taler for strenge kriterier for elektricitetsimport fra tredjelande.

Nogle bidragydere er modstandere af, at der søges løsninger på sikkerheds- og affaldsproblemerne ved at forske i *nye reaktorer*, idet de hævder, at der så ses bort fra andre måder at opfylde energibestemte målsætninger på, at det er urimeligt dyrt, og at det næppe vil føre til resultater, der kan accepteres ud fra sundheds- og miljøhensyn. En sådan kritik af omkostningerne og de sandsynlige fordele rettes af nogle mod *fusionsforskningen*. Andre støtter derimod forskning og udvikling af nye reaktorkonstruktioner, som indebærer forbedring af sikkerhed, fleksibilitet og økonomisk konkurrenceevne. Nogle anfører, at Europas førende stilling inden for fredelig udnyttelse af atomteknologi bør bevares.

Spørgsmål 9: *Hvilke politiske tiltag kan der træffes, for at EU kan opfylde sine forpligtelser i henhold til Kyoto-protokollen? Hvilke foranstaltninger kan der iværksættes for at spare mest muligt på energien med henblik på at mindske afhængigheden af den eksterne energi og nedsætte CO2-udslippet?*

Bidragyderne er stort set enige om, at der er behov for hurtigt at begrænse emissionerne af drivhusgas, og at det kræver yderligere foranstaltninger og investeringer. Der er tilslutning til at angribe klimaændringen ud fra en mere **strategisk og alsidig holdning** ved hjælp af **energipolitiske virkemidler**. Der lægges vægt på at udstrække denne politik til tiltrædelseslandene så hurtigt som muligt.

Energieffektivitet og styring af energifterspørgslen betragtes næsten enstemmigt som de vigtigste midler, når det drejer sig om at forbedre energiforsynings sikkerheden, begrænse importafhængigheden og formindske emissionerne af drivhusgas, selv om der også peges på, at den energi, der spares, ikke nødvendigvis behøver at være importeret. Nogle bemærker, at der kan gøres langt mere, og det både billigt og hurtigt, for at formindske energibehovet kraftigt, ikke mindst i byggesektoren. De mest almindelige forslag drejer sig om økonomiske tilskyndelser, lovgivning, nye afgifter og investering i renere teknologi, herunder KVP. Nogle foretagender tilbyder detaljerede og undertiden kvantificerede **handlingsplaner** for forminskelse af energibehovet, øget inddragelse af vedvarende energi og renere udnyttelse af fossilt brændsel.

Der lægges stor vægt på det **europæiske klimacænderingsprogram**, de fleksible Kyoto-ordninger og medlemsstaternes klimacænderingspolitik. Mange opfordrer USA til at vende tilbage til sin oprindelige godkendelse af Kyoto-traktaten og ser gerne de store udviklingslande omfattet af den. Nogle bemærker, at det sandsynligvis bliver nødvendigt at formindske emissionerne mere, end Kyoto-forpligtelserne lægger op til.

Andre midler, hvormed Kyoto-forpligtelserne kan opfyldes, og som får enstemmig tilslutning, er fremstilling af **vedvarende** energi, ikke blot sol-, biomasse- og vindenergi, men også solcelleenergi (ifølge nogle med urette forsømt i grønbogen), varmepumper, tidevands- og bølgeenergi og minivandkraft. Energimulighederne i bestemte affaldstyper fremhæves af nogle bidragydere. Andre foretrækker **CO2-binding** sammen med **rene kulteknologier** og fremstilling af **brint** på grundlag af gas. Nogle anbefaler at udskifte olie og kul med **gas**, andre mener, at **kernekraft** kan hjælpe EU til at opfylde sine forpligtelser, som regel kombineret med større energieffektivitet og vedvarende energi. De konventionelle energiproducenter og frabriksindustrien går ind for at bruge **frivillige midler**, mens de fleste af de øvrige bidragydere opfordrer til **lovgivning**.

Investering i renere teknologier anbefales stort set af alle, både når det gælder vedvarende energikilder og fossilt brændsel, og det drejer sig både om at tage eksisterende teknologier i brug og om at udforske og udvikle nye. Især går mange ind for ekstra støtte til vedvarende

energi, og nogle begrundet det ved at henvise til efterdønningerne fra den statsstøtte, som de konventionelle sektorer påstås at have nydt godt af. Forslag om kulstofafgifter eller en ny ordning for fastsættelse af energipriser, som afspejler energiforbrugets eksterne omkostninger, forekommer også hyppigt. Endelig anses *oplysning og uddannelse* og *højere standarder for apparater* for at tilskynde den endelige forbruger til at være energibevidst og således fremme energibesparelser. I nogle bidrag kommer *transportsektoren* under særlig behandling. Det drejer sig om styring og begrænsning af transportens energibehov i almindelighed og navnlig om større anvendelse af renere brændstoffer, heriblandt brint og biobrændstoffer.

Nogle kommer ind på, hvad der kan lade sig gøre på europæisk plan, og hvad der kan gennemføres på nationalt og lokalt plan. *Den Europæiske Unions rolle* betragtes i almindelighed som formidlende for tiltag, der udføres på nationalt eller lokalt plan, og som garanti for fremsynethed, f.eks. ved hjælp af lovrammer for energibesparelser og opstilling - og overvågning - af målsætninger for EU som helhed.

Spørgsmål 10: *Hvis der skal iværksættes et ambitiøst program, hvor målet er, at biobrændstoffer og andre former for erstatningsbrændsel, heriblandt brint, skal udgøre 20% af det samlede brændstofforbrug i 2020, skal det så ske i nationalt regi, eller kræver det en samordning af afgifterne, distributionsvilkårene og perspektiverne for landbrugsproduktionen?*

Bidragydernes meninger er delte, når det gælder brugen af biobrændstoffer til transport.

De, der mener, at brugen af biobrændstoffer bør fremmes, kommer med forskellige forslag. Et fælles EU-program, som skal fremme udvikling og anvendelse af biobrændstoffer til transportformål, kunne efter nogles opfattelse være et middel, hvormed støtte og andre foranstaltninger kunne harmoniseres og problematikken inddrages i den *fælles landbrugspolitik*. Nogle mener, at EU bør arbejde for ophævelse af begrænsninger for fremstilling af sådanne materialer inden for *WTO*. Nogle peger på mulighederne for at anbringe denne landbrugsproduktion i landene syd for Middelhavet og således bidrage til den lokale udvikling og formindske indvandringspresset på EU's medlemsstater ved Middelhavet. En række bidragydere nævner behovet for *harmoniserede afgiftsfritagelser* for biobrændstoffer.

Andre bidragydere er mere forsigtige i deres vurdering af biobrændstoffernes muligheder og mere usikre på, hvad der kan gøres.

Nogle hævder, at biobrændstofferne vil føre til et *industrialiseret, forurenende landbrug*, og finder det vigtigt, at udvikling af biobrændstoffer begrænses til produkter, som fremstilles ved landbrugsmetoder, der er mindre miljøskadelige og kræver færre kemiske tilførsler end dem, der benyttes i dag. Der udtrykkes tvivl om, hvilke *omkostninger* biobrændstofferne kan tænkes at få. Nogle mener, at det vil være mere omkostningseffektivt at benytte dem til *opvarmning* end til transport.

Nogle hævder, at der er *flere muligheder* for at formindske transportens energiforbrug og forbedre dens energieffektivitet end dem, der behandles i grønbogen, f.eks. kan energieffektiviteten øges ved hjælp af priser og afgifter på køretøjer og transport og ved hjælp af teknologistøtte.

Mange bidragydere kommer ind på tanken om at opstille en *målsætning*. Nogle finder det principielt forkert og mener, at udviklingen bør overlades til markedet. Nogle betragter målet 20% i 2020 som temmelig optimistisk, måske endda urealistisk. Nogle advarer om, at *frigørelsen af jord* kan blive et problem.

Spørgsmålet om *brint* giver kun anledning til få bidrag. De fleste af dem, der tager det op, påpeger, at der skal bruges elektricitet for at fremstille brint, brint er kun energibærer, og hvis elektriciteten fremstilles af fossilt brændsel, er der ikke sket nogen forbedring af energiforsyningsikkerheden. Nogle henviser til, at brint kan fremstilles ved hjælp af emissionsfri kernekraft, andre nævner vedvarende energi som middel. Atter andre taler for naturgas som kilde.

Spørgsmål 11: *Skal der også fremover tilskyndes til energibesparelser (40% af energiforbruget), blandt andet gennem skattemæssige begunstigelser, i forbindelse med opførelse og reovering af offentlige ejendomme og private boliger, eller bør der vedtages en lovgivning på området, ligesom det er sket for store fyringsanlæg?*

De fleste af de bidragsydere, som behandler dette spørgsmål, er stort set enige om, at der både hurtigt og billigt kan opnås energibesparelser på dette område, og at det bør *prioriteres i fremtidige bestræbelser*. Et enkelt indlæg taler om besparelser på helt op til 70%.

Der tales for en kombination af *afgifts- og skattemæssige eller finansielle* tilskyndelser og *lovgivningsforanstaltninger*. Der er en vis støtte til mere *forskning* og teknologisk udvikling samt større udbredelse af *eksisterende teknologi* - tænd-slukure, termostater, isolation, KVP, energieffektiv belysning, biomasse og varmepumper, og *mærkning* og *bygningskonstruktion* betragtes også som vigtigt. Nogle bidrag indeholder detaljerede forslag om f.eks. energisyn, støtte til realkreditlån ved investeringer i energieffektivitet og skattelettelser ved investering i energieffektivitet. Nogle understreger generelle aspekter som håndhævelse af det princip, at forureneren betaler, og internalisering af eksterne omkostninger. Nogle forslag vil gøre brugen af mere effektive apparater *obligatorisk*, det gælder således fortætningskedler, A-mærkede apparater og energibesparende belysning. Der peges ofte på den rolle *oplysning*, uddannelse og bevidstgørelse spiller.

I mange bidrag *skelnes* der mellem eksisterende bygninger og nybygninger, og *lovgivning* anbefales i de fleste tilfælde for nybygninger, mens der lægges vægt på *udskiftning* af eksisterende apparatur og *inddragelse af vedvarende energi*, når det gælder eksisterende bygninger.

En *anden synsvinkel*, som dukker op i mange bidrag, er inspektion og kontrol med standarder for at sikre, at apparaturet fungerer så effektivt som muligt.

Mange bidragsydere udtaler sig om, hvor meget der kan eller bør gøres på *europæisk plan*. De fleste er enige om, at EU kan opstille mål, eventuelt ved hjælp af lovgivning, men de fleste tilføjer, at EU ikke bør inddrages i selve gennemførelsen, som bør ske på nationalt eller lokalt plan. Et mindre antal bidragsydere (især dem, der er modstandere af lovgivning) foretrækker at overlade det hele til medlemsstaterne. Et forslag går ud på, at alle medlemsstater bør indføre de standarder, der benyttes af den mest effektive medlemsstat.

Blandt de meget få forbehold er, at energieffektiviteten *kun kan forbedres marginalt* i de medlemsstater, som nu har et højt effektivitetsniveau, og at *efterspørgslen fortsat vil stige*, selv om effektiviteten forbedres.

I det store og hele viser svarene bred tilslutning til Fællesskabets nuværende fremgangsmåde, forudsat forslagene er *fleksible* nok til at kunne tilpasses de forskellige vilkår i medlemsstaterne. Bidragene støtter tanken om, at energibesparelser i bygninger er et område, som skal udbygges i betragtning af de forbedringer, der kan opnås, og den korte tilbagebetalingstid for de fleste energibesparende apparater. De peger på, at oplysning, overtalelse og priser også er vigtige midler. Desuden bør værdien af individuel indsats fremhæves og eventuelt belønnes.

Spørgsmål 12: Hvis der skal foretages energibesparelser i transportsektoren (32% af energiforbruget), kræver det, at der rettes op på den ubalance, der giver sig udslag i, at en stigende mængde gods transporteres ad landevejen i stedet for med tog. Er det en udvikling, der ikke skal gøres noget ved, eller skal der træffes foranstaltninger til at ændre situationen, uanset hvor upopulært det måtte være, bl.a. for at mindske trafikken i byerne? Hvordan kan liberaliseringen forenes med de infrastrukturinvesteringer, der er nødvendig for at undgå flaskehalse, og med en kombination af forskellige transportformer?

Bidragene er her tilbøjelige til at koncentrere sig om *to særskilte problemer* - vejgodstransportens vækst og ønsket om personlig mobilitet i byerne og over længere afstande.

Hvad godstransporten angår, betragtes *jernbaner* og *søtransport/transport ad indre vandveje* som en stor del af løsningen (tanken om at begrænse *behovet* for godstransport over længere afstande bliver kun lige nævnt). Forbindelsen mellem jernbanetransport og *elektricitetsudnyttelse* belyses i mange bidrag. Nogle fremfører, at kernekraft må dække i hvert fald noget af det ekstra behov, ellers vil drivhusgasemissionerne vokse. Nogle støtter en *omlægning af planlægningsgrundlaget* for at fremme mere bæredygtige transportmuligheder og mere lokal godsdistribution.

Når det gælder personlig mobilitet, viser der sig et helt katalog over foranstaltninger, og der er stærk tilslutning til mindre forurenende *køretøjer* med færre emissioner, *alternative brændstoffer* og bedre forbindelser mellem offentlig og privat transport. Nogle opfordrer til *begrænsninger for brug af privatbiler*, især i byområder, og til at anspore til fælleskørsel, selv om de indrømmer, at sådanne tiltag ikke giver resultater alene, men skal indgå i en bredere sammenhæng. Mange bidragydere opfordrer til at lægge større vægt på at få folk ud af deres biler for at cykle eller bruge deres ben og på at gøre vejene sikrere og mere farbare for *andre end bilister*.

Tilslutningen til investering i *offentlig transport*infrastruktur kommer især, men ikke udelukkende, fra lokale myndigheder og foretagender. For andre drejer spørgsmålet sig mere om at *kombinere* forskellige transportformer.

Mange bidragydere taler for en *større helhedsbetragtning*, hvor virkningerne af forskellige muligheder sammenlignes under bestemte forhold. Nogle udarbejder *detaljerede forslag* om infrastruktur, overensstemmelse mellem energi- og transportpolitikken, strategier, der går ud på at formindske transportbehovene, omlægning af vejpladsens fordeling mellem privatbiler og offentlig transport, strategier for formindskelse af energiforbruget i byområder, kombineret transport, en langsigtet strategi for udvikling hen imod en brintbaseret økonomi, osv..

Mange bidragydere udtaler sig om den forventede vækst inden for *luftfart*. Der opfordres til fuld beskatning af petroleum. Nogle bidragydere kunne ønske sig mere opmærksomhed omkring *udspaltningen* på forskellige transportformer (landevej/jernbane/søtransport/indre vandveje). Andre går ind for større brug af *telematik* i transportmidler.

Svarene på spørgsmålets anden halvdel samler sig i vid udstrækning om *beskatningsproblemer*. Nogle peger på uoverensstemmelsen mellem indsats over for den voksende vejgodstransport og skattelettelserne til vejtransporterhvervet som kompensation for stigende brændstofpriser. Andre opfordrer til højere afgifter på vejinfrastruktur og internalisering af eksterne (samfunds- og miljømæssige) omkostninger i forbindelse med forskellige transportformer og brændstoffer. Nogle få afviser brugen af afgiftsordninger til fordel for strengere emissionsstandarder, investering i infrastruktur, samdrift osv.

Størst uenighed er der om liberalisering af *jernbanerne*. Mens mange betragter konkurrence som katalysator for fornyelse og genoplivelse af jernbanetrafikken, hævder andre, at dette bør ske selv om jernbanerne forbliver i offentligt eje. Det påstås også, at liberalisering af jernbanerne vil modvirke godstransportens omlægning til jernbane.

Spørgsmål 13: *Hvordan kan der udvikles mere ensartede visioner, og hvordan kan de offentlige myndigheder og operatørerne ansøres til at tænke og handle mere langsigtet med henblik på at udvikle et bæredygtigt forsyningssystem på energiområdet? Hvordan banes vejen for fremtidens energipolitik?*

Der er udbredt tilslutning til, at forsyningssikkerheden skal behandles i en *global sammenhæng og ud fra et langtidsperspektiv* – både når det gælder energiforsyningen i sin *helhed*, dvs. indbefattet styring af efterspørgslen og uden at opsplitte analysen på de enkelte sektorer, og når det gælder om at følge *verdenssituationen*, dvs. knytte energipolitiske afgørelser til den internationale udvikling og sætte dem ind i en bredere politisk sammenhæng, som omfatter udenrigspolitik, det indre marked, transport, landbrug, miljø, uddannelse, beskæftigelse, internationale fattigdomsproblemer osv.

Det fremføres ofte, at grønbogens prognoser skulle have været suppleret af *scenarier*, der afspejlede og afvejede de politiske muligheder, f.eks. et intensivt energibesparelsesprogram eller en betydelig indskydelse af midler i vedvarende energi.

Nogle taler for at betragte energipolitikken ud fra et større *overbliksperspektiv*, hvor det undersøges, hvilke virkninger, beslutninger der træffes i een sektor eller een medlemsstat, får på en anden.

Mange opfordrer til et *langtidsperspektiv*. Det skal dels medvirke til at få lagt det *stabile planlægningsgrundlag*, der kræves af den lange tidshorizont, som er typisk for beslutningstagning og investering i energisektoren, dels er det nødvendigt, for at *samvirket* mellem de forskellige former for politik kan tages i betragtning, således udtrykker mange bidragsydere deres bekymring for, om langtidskontrakter for energiforsyning kan forenes med det indre marked, og for det fundamentalt afgørende samvirke mellem *energi- og miljøpolitikken*.

Nogle indlæg opstiller forslag til en EU-*energistrategi*. Det almindelige argument er, at Europa har brug for en *mere fremsynet* strategi, som fører til større spredning på energityper og energikilder og har større føling med de seneste udviklinger, herunder vedvarende energi og indenlandsk brændsel, og går i retning af spredt energiproduktion og minikraftværker. En sådan strategi, hævdes det, ville skabe de nødvendige betingelser for energiinvesteringer på industrielt og individuelt plan.

Når det gælder *fremgangsmåde*, efterlyser nogle en mere *alsidig fremgangsmåde*. Nogle indlæg opfordrer til at skabe større energibevidsthed i befolkningen som helhed, ikke mindst blandt de unge, og til detaljerede strategier, der ved at forene økonomiske virkemidler, lovbestemmelser og oplysning søger at tilskynde til større effektivitet og større udnyttelse af

vedvarende energi. Nogle fremhæver det fornuftige i at opstille mål og overvåge dem. Andre ideer er bedre udnyttelse af den indenlandske energipolitik, støtte til udviklingslandene og strategiske lagre som grundlag for dialog mellem producent og forbruger. Der er tilslutning til en mere interventionistisk fremgangsmåde, herunder stramme restriktioner for stærkt energiforbrugende apparater/køretøjer og fremgangsmåder, og større offentlig bevidsthed om de virkninger, vore dages adfærdsvalg får på fremtidens livskvalitet.

Når det gælder **ansvar**, peger flere af svargiverne på behovet for *samordning mellem de forskellige planer*, det europæiske, det nationale og det lokale/regionale. Repræsentanter for lokale myndigheder fremhæver især deres rolle for gennemførelse af strategier, der skal formindske energibehovet. Selv om nogle foretrækker status quo, giver andre i forskellig grad deres tilslutning til mere samordning eller større intervention fra Fællesskabets side. Mange støtter **EU's internationale rolle** på energiområdet og ser den gerne videreudviklet. Muligheden for et europæisk energiagentur, som kan forbedre samordningen eller oplysningsformidlingen, bringes også på bane, og det samme gælder en **artikel** om energipolitik i *traktaten* (det er bl.a. Europa-Parlamentets mening).

Blandt de **former for politik**, der tiltrækker sig størst opmærksomhed, er a) *finanspolitik*, det gælder således internalisering af eksterne omkostninger for at skabe lige vilkår for alle energikilder, b) *markedspolitik*, med opfordring til stærk overvågning af markedsudviklingen, den private sektors betingelser for langtidsplanlægning og sanktioner og c) *teknologipolitik*, herunder markedsføring af miljøvenlig, men til at begynde med uøkonomisk teknologi. Værdien af en *rentabilitetsanalyse* af de forskellige muligheder nævnes af nogle.

Nogle har anderledes vidtgående **visioner**, som ofte bygger på udstrakt brug af vind- og sol (solcelle)-energi på mellemlangt sigt, kombineret med en mere tilbageholdende indstilling til energi. Nogle forudser en strålende fremtid for kernekraften på grund af dens ringe kulstofemission.

Alt i alt bygger det fremtidsbillede, der fremgår af grønbogsdebatten, på en **vidtfavnende politik**, der omfatter både energiefterspørgslen og energiforsyningen og tildeler de **offentlige myndigheder**, også myndighederne på europæisk plan, en klar rolle, og hvor **samarbejde og samordning** spiller en stor rolle for forbedring af programmets og politiske strategiers effektivitet. Den omfatter medlemsstater og tiltrædelseslande og forskellige politiske områder - energi, miljø, transport, landbrug osv. foruden energipartnere i andre dele af verden, det være sig leverandører eller forbrugere. Uanset om der henvises til scenarier, handelsaftaler, diplomatiske forbindelser eller forbrugeroplysning går svarene på grønbogen klart ind for en **langsigtet, beslutsom** holdning, der kan skaffe Europa en **sikker og bæredygtig** energiforsyning.